

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Наталія РЯБУХА

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

для здобуття ступеня магістра зі спеціальності **053 «Психологія»**
на основі здобутого ступеня вищої освіти
або освітньо-кваліфікаційного рівня (НРК6 та НРК7)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
культурології та
соціальних комунікацій
Протокол № 9
від «18» березня 2024 р.

Харків - 2024

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Здобувачі, що складають фаховий іспит на ступінь магістра зі спеціальності 053 «Психологія», повинні мати цілісне уявлення щодо категоріального апарату і проблематики психологічної науки та впорядкованих базових уявлень про суттєві аспекти професійної діяльності психолога – дослідника та психолога – практика.

Компетентності, які повинен продемонструвати здобувач:

1. володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень;
2. здатність до розуміння основних законів психічної діяльності людини, що визначаються у загальній, віковій, соціальній психології.

Здобувачі, які беруть участь у випробовуванні мають орієнтуватися у теоріях, підходах й концепціях, які розкривають розмаїття психологічних практик і дозволяють аналізувати проблеми їхньої реалізації.

Програма і форма вступного випробування є єдиною для всіх осіб, які вступають за спеціальністю «Психологія».

Здобувач повинен знати:

- предмет, структуру і методи сучасної психології,
- загальну характеристику сучасних шкіл та напрямків психологічної науки;
- основні вимоги до особистісних та професійних якостей психолога-дослідника та психолога-практика;
- основні види практичної діяльності психолога.

Здобувач повинен вміти:

- орієнтуватися в предметі та актуальних завданнях психологічної науки;
- розрізняти теоретичні та практичні підходи, розроблювані у сучасних напрямках психологічної науки;
- обґрунтовувати практичні значущість досягнень психологічної науки та використання отриманих психологічних знань у наданні психологічної допомоги.

Під час виконання завдання здобувач має продемонструвати **навички**:

- роботи з навчальною, науковою, методичною і науково-популярною психологічною літературою;
- конспектування та реферування психологічної літератури;
- підготовки та презентацій і доповідей із психологічної проблематики;
- саморефлексії щодо власної майбутньої професійної діяльності (оцінка рівню розвитку професійно важливих якостей, орання напрямів для саморозвитку та професійного зростання).

Під час вступного випробування здобувачу видається екзаменаційний білет, якій містить завдання для перевірки рівня науково-теоретичної підготовки. Теоретичні питання стосуються таких навчальних дисциплін: «Загальна

психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Основи психотерапії», «Основи психологічного консультування».

Здобувач повинен надати фаховій атестаційній комісії заповнений бланк відповіді на кожне теоретичне питання та розкрити зміст відповіді у співбесіді.

Під час проведення фахового іспиту застосовується 200-бальна система оцінювання знань (від 100 до 200 балів).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ГАЛУЗІ, РОЗДІЛИ ТА ВИДИ ПСИХОЛОГІЇ

Загальне уявлення про науку. Місце психології в системі наук. Галузі психологічної науки.

Види психології: наукова і життєва, академічна і неакадемічна, теоретична і практична, фундаментальна і прикладна психологія.

Предмет психології. Функції і форми прояву психіки.

Поняття про особистість у психології. Співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість" та "індивідуальність".

Системний та діяльнісний підходи в сучасній українській психології.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Загальна психологія / За ред. С. Д. Максименка. 2-ге вид. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 280 с.
2. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 310 с.
3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. / П. А. М'ясоїд. – 3-тє вид., випр. – К.: Вища школа, 2004. – 290 с.
4. Партико Т. Б. Загальна психологія. / Т. Б. Партико – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 302 с.

ТЕМА 2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Спостереження як метод психологічних досліджень: поняття, різновиди, правила проведення, етапи, переваги та недоліки.

Значення методу бесіди в психологічних дослідженнях.

Експеримент у психологічних дослідженнях.

Опитувальні психодіагностичні методи у психологічних дослідженнях. Види опитувань.

Психодіагностичні методи у психологічних дослідженнях.

Особливості використання проєктивних методів у психологічних дослідженнях.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Загальна психологія / За ред. С. Д. Максименка. 2-ге вид. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 280 с.
2. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 310 с.
3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. / П. А. М'ясоїд. – 3-тє вид., випр. – К.: Вища школа, 2004. – 290 с.
4. Партико Т. Б. Загальна психологія. / Т. Б. Партико – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 302 с.

ТЕМА 3. ПСИХІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН. СВІДОМІСТЬ ТА НЕСВІДОМІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХІКИ ЛЮДИНИ

Закономірності та динаміка психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі.

Свідомість: поняття і відмітні ознаки. Самосвідомість людини.

Неусвідомлювані психічні процеси.

Відмінності психічної діяльності людини і тварин.

Структура психічної сфери людини.

Пізнавальна сфера.

Особистісна сфера.

Регуляторна сфера.

Структура та види людської діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Горго Ю. П., Чайченко Г. М. Основи психофізіології. Навчальний посібник. – Херсон: Персей, 2002. – 248 с.
2. Загальна психологія / За ред. С. Д. Максименка. 2-ге вид. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 280 с.
3. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 310 с.
4. Плахтій П. Д. Фізіологія людини. – Кам'янець-Подільський: Освіта, 2000. – 2003 с. 40. Практикум з фізіології людини і тварин: Навч. посіб. для лаб. занять. – Луцьк: Вежа, 2003. – 176 с.

ТЕМА 4. ОСОБИСТІТЬ ТА ПРОФЕСІЯ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА

Практична психологія як професія.

Особистість психолога-професіонала. Професійно важливі якості психолога.

Особливості професійної деформації психолога.

Етичні принципи діяльності психолога.

Обов'язки практичного психолога.

Права практикуючого психолога.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Москальова А. С. Психологія: вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 216 с.
2. Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н. та ін. Основи практичної психології : Підручник. Київ : Либідь, 1999. 536 с.
3. Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію : Навч. посібнику. Київ : Каравела, 2010. 232 с.

ТЕМА 5. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Психодіагностика як область практичної діяльності психолога.
Психодіагностичне обстеження: характеристика процесу.

Загальна класифікація методів психодіагностики.

Загальне уявлення про психологічне консультування. Мета і завдання психологічного консультування.

Загальна характеристика психокорекції як галузі практичної діяльності психолога: поняття, мета, завдання та засоби психокорекції.

Психологічна профілактика: мета, напрямки, завдання та форми.

Психотерапія в практичній діяльності психолога.

Психологічна реабілітація у діяльності практичного психолога: поняття, мета, завдання, методи.

Розвиток і навчання особистості як практична діяльність психолога.

Тренінг як активне соціально-психологічне навчання особистості. Загальна характеристика тренінгу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
2. Дуткевич Т., Савицька О. Практична психологія. Вступ до спеціальності. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 255 с.
3. Москальова А. С. Психологія: вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 216 с.

ТЕМА 6. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Поняття особистості у психології

Психоаналіз: загальні концепції та принципи

Класичний біхевіоризм та його розвиток

Гуманістичний напрямок в теоріях особистості

Перегляд психодинамічного напрямку

Его-психологія у теоріях особистості

Диспозиційний напрямок у теоріях особистості

Когнітивний напрямок у теоріях особистості

Феноменологічний напрямок у теоріях особистості.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехники, 2016. 608 с.
2. Кацавець Р.С. Психологія особистості. навч. посіб. Київ : Алерта. 2021. 134 с.
3. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Вид .дім «КМ Академія», 2007. 147 с.
4. Мітіна С.В. Психологія особистості: навч.-метод. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 274 с.
5. Москалець В. П. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 262 с.
6. Психологія особистості: Хрестоматія: Навч. посіб./ О.Б.Мельничук та ін. Київ: . НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 532 с.
7. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
8. Титаренко, Т. М. Сучасна психологія особистості : навч. посіб. Київ: Каравела, 2013. 372 с.

ТЕМА 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

- Соціальна психологія як наука
- Історія розвитку соціальної психології
- Галузі практичного використання соціально-психологічних знань
- Соціалізація та соціально-психологічна адаптація
- Психологічні межі особистості. Поведінка особистості при порушенні особистісних меж
- Особистість у малій соціальній групі. Вплив групи на особистість та особистості на групу
- Соціальні установки, забобони, стереотипи і їх вплив на поведінку
- Соціально-психологічні проблеми гендеру.
- Проблема групи в соціальній психології. Мала соціальна група
- Лідерство та керівництво у групі.
- Психологія прийняття групових рішень
- Психологічні особливості великих соціальних груп. Соціально-психологічні проблеми міжкультурної адаптації
- Альтруїзм та агресія
- Психологія впливу. Психологія міжособистісних стосунків

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Большакова А.М. Соціальна психологія: Конспект лекцій. Харків : ХДАК, 2017. 55 с.

2. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
3. Москаленко В. Психологія соціального впливу. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 448 с.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2010. 649 с.
5. Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В. та ін. Соціальна психологія : навч. посіб. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
6. Циба В.Т. Системна соціальна психологія. Навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 328 с.

ТЕМА 8. ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Вступ до вікової психології. Основні категорії вікової психології.

Теорії індивідуального розвитку людини та проблема вікової періодизації

Кризи вікового розвитку людини

Характеристика вікових періодів розвитку людини.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2009. 400 с.
2. Заброцький М. М. Вікова психологія. Київ : МАУП, 1998. 89 с.
3. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. - К. : Академвидав, 2008. - 432 с.
4. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія. Суми, 2007. 330 с.
5. Савчин М. В. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2006. 360 с.
6. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія. Київ : Слово, 2004. 374 с.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

№	Основні завдання оцінювання відповіді	Кількість балів
1.	Точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології	0 - 20
2.	Повнота, глибина, системність знань	0 - 20
3.	Здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати	0 - 20
4.	Уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо	0 - 20
5.	Комунікативні навички	0 - 20
Максимальна кількість балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Незадовільний до 123 балів	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Має слабкі знання навчального матеріалу, його розуміння, неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь не відповідає мінімальному позитивному рівню. Обсяг висвітлених питань менше 50%.
2. Середній 124 – 149 балів	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Має посередні знання, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак містять неточності; за вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання стандартних практичних задач, не завжди аргументовані відповіді; має місце значна кількість недоліків. Абітурієнт погано володіє засобами відтворення історично-просторових властивостей предметів, явищ, процесів. Обсяг висвітлених питань у межах 50-70%.
3. Достатній 150 – 175 балів	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних нестандартних задач, вміння аналізувати та пропонувати оригінальні рішення; мають місце окремі помилки. Обсяг правильно висвітлених питань більше 75%.
4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання. Має глибокі знання, вміння аналізувати, здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач. Абітурієнт без помилок відтворює історично-просторові властивості якості явищ, процесів, предметів. Обсяг правильно висвітлених питань дорівнює 100%.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 100-123 балів, то дана кількість балів вважається недостатньою для допуску до участі у конкурсному відборі.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) фахового іспиту виголошуються головою фахової атестаційної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.